

A MÁRMAROSI SKIZMA-PER 1913—1914-BEN.

A

Adatok azon vád megdöntésére, hogy Magyarország részes volna a háború előidézésében

TRIANONI békeparancs 161. cikke elismertette Magyarországgal, hogy szövetségeseivel együtt bűnös a világháború felidézésében s így felelős mindazokért a veszteségekért és károkért, amelyeket a „szövetséges és társult“ kormányok, valamint polgárai a Magyarország és szövetségesei támadása folytán rájuk kényszerített háború következményeképpen elszenvedtek...

A békeparancs nem okadatolta ezt a becstelen vádat, mert szerkesztői talán maguk is érezték, mily igazságtalan s mily képtelen az. Vagy esetleg eszükbe jutott a Soréi Albert által a legbecsületesebbnek mondott franciák egyike, Torcy marquis, aki XIV. Lajosnak e szavakkal tanácsolta ellenségei követeléseinek teljesítését: „a szétdarabolás, amivel fenyegetik, nem fogja rombadönteni Franciaországot; a szövetségesek meg fognak hasonlani. Franciaország talán éppen ekkor fogja elérkezettnek látni az időt arra, hogy megbosszulja magát egy olyan szerződésen, amelynek kötelező ereje előtte nagyon hasonlóknak látszott az olyan ígérethez, aminőt az ember a rablóknak tesz, akik őt az erdőszélen meg akarják gyilkolni...”

A békeparancs 72. cikke — jellemző erkölcsi felfogással— szentesíti az orosz birodalom egynémely megcsonkítását, de fenntartja Oroszország jogát arra nézve, hogy Magyarországtól a trianoni szerződés elvein alapuló minden térítést és kártalanítást megkapjon...

Tehát nemcsak Japánt, Kínát, Sziámot, Romániát és a Csehszlovák Köztársaságot, szóval a szövetséges és társult fő- és alhatalmakat, hanem Oroszországot is mi támadtuk meg, mi kényszerítettük bele a világháborúba, mi és szövetségeseink.

Ezt a megállapítást tették a trianoni békeparancs kegyetlen rendelkezéseinek erkölcsi alapjává. Ám ősi földünket megcsonkíthatták, zsebeinket kiüríthették, de becsületünket nem vehetik el. A trianoni vádnak éppen a megfordítottja igaz. Magyarország még nem is álmodott a világháborúról, területének épsége ellen már folyt az aknamunka, hogy előkészítse az ellenség útját Szent István birodalmának kirablására.

A világ tudomására kell hozni ártatlanságunknak s az ellenség bűnösségének bizonyítékait. Ezért kell fellapoznunk a mármarosi skizma-per porlepte ügyiratait. Ezek az akták azt bizonyítják, hogy jóval a világháború kitörése előtt már itt dolgoztak Magyarország földjén Oroszország előőrsei. Itt dolgoztak a pánszláv imperializmus bérencei, hogy előkészítsék Oroszország fegyvertámadását és magyar területeknek Oroszország által leendő elszakítását.

A magyar öncélúság külpolitikájának teljes hiánya okozta azt, hogy Magyarország nem is törődött a feléje közelgő sötét végzettel, sőt kész tervei sem voltak arra nézve, miként üthetné ki az ellenség kezéből a szívének irányított tört. Magyarországon nem is volt politikai téma Nagy Péter cár végrendelete, amelynek hitelességéről sokat vitatkoztak ugyan s mi sem

vitatjuk, hogy közzétett szövege apokrif-e vagy sem, de tény az, hogy ez a végrendelet az orosz világpolitikának nemcsak elgondolását foglalja magában, hanem azokat a gyakorlati elveket és célkitűzéseket is, amelyeket az orosz cár kormánya a birodalom összeomlásáig követett. Ha tehát ez a végrendelet hamisítás is, aki hamisította, igen jól ismerte az orosz politikát s mindenestre hozzájárult ahhoz, hogy a benne foglalt eszmék prófétai szentesítést kapjanak az orosz köztudatban.

A nélkül, hogy a végrendeletnek Ausztria tönkretételére, Konstantinápoly birtoklására s Kelet-Európa teljes eloroszosítása után a világuralom megszerzésére vonatkozó pontjainak ismertetésébe belemennék, csak a végrendelet 12. pontját idézzük:

„Használjuk a vallási fennhatóságot a Magyarországon, Törökországban és Lengyelország déli részein elszórtan élő nem egyesült vagy skizmatikus görögök felett, törekedjünk szorosabb viszonyba hozni őket magunkhoz a fondorlat és cselszövény útjain, igyekezzünk magunkat általuk pártfogónak tekintetni s törekedjünk jogcímeiket szerezni a sacerdotális suprematiára...” (Lesur-féle szöveg 1812-ből.)

Híven a Nagy Péter-féle végrendeletben lefektetett irányelvekhez, amint ez egyébként köztudomású, orosz ügynökök árasztották el már a 19. század elején a dunai fejedelemségeket, mesékkel hitegették a lakosságot, hízelegtek nekik, ingerelték őket s könnyezve mondogatták, mennyire megesis szívük szomorú sorsukon. Véres felkelések zúgták Európa fülébe az orosz ügynökök műve nyomán azt, hogy a balkáni tartományokat nem tudja kormányozni a török szultán. A vérszomjas cári hatalom, mint a szabadság nemtője, nem szűnt meg barbár rabigának nevezni a török szultánnak mindinkább csak névleges fennhatóságát, holott a cár előtt csak egy gondolat lebegett: miként és hogyan lehetne az övé Konstantinápoly?

A balkáni bujtogató orosz politika nagy sikerei még merészebbé tették a pánszláv imperializmus messzire tekintő előharcosait. Az orosz sajtó a múlt század 80-as éveinek vége felé, amikor megszületett a francia-orosz együttműködés eszméje, mind kifejezettebben hirdeti a germán fajjal való leszámolás elkerülhetetlenségét, mint amely útjában áll a nagy szláv egyesülésnek és terjeszkedésnek. Az orosz közvélemény egyre többet hall a szláv rokonság nagy összekötő erejéről s lángoló vezércikkek, valamint társadalmi egyesületek szónoklatai hirdetik a rokonszenvet az idegen rabiga alatt nyögő szláv testvérek iránt. A pánszláv izgatás középpontjában maga az ortodox egyház áll, amelynek egyházi feje az orosz cár lévén, nemcsak a szláv szolidaritásnak, hanem a nagyorosz nacionalizmusnak megszemélyesítésére is kiválóan alkalmas volt.

A magyar nemzethez és államhoz híven ragaszkodó mármarosai görög katolikus ruténségnek a pánszláv gondolat számára való megszervezésére is az orosz ortodoxia vállalkozott. Történt pedig mindez oly időben, amikor még a világháború kitörésének eshetőségeiről senki sem beszélt, jóllehet ide, saját területünkre, az ezeréves Magyarország területére lépett már Michelet részeg és örült óriása, hogy háborút készítsen elő és hódítson.

Erről tesznek tanúbizonyságot a mármarosai akták.

A magyarországi ruténségnek az orosz skizmába való bekebelezésére irányuló törekvések az Amerikába kivándorolt rutén anyanyelvű magyar állampolgárok közt már az 1890-es évek végén hódítottak híveket. A később nagyarányúvá fejlődött mozgalom tehát Amerikában csírázott ki s fájdalmasan állapíthatjuk meg a magyar politika mulasztását, amely ezeknek az Amerikába vetődött ruténeknek vallási gondozását éppúgy non tartotta a magyar uralmi gondolat egyik nagy erkölcsi alapjának, amint nem volt nagy gondja arra sem, hogy az ugyancsak Amerikába kivándorolt és a pán-

szlávizmus hatása alá került magyarországi tótok lelkét hazafias érzésű magyar papok gondozzák.

Az 1900-as évek elején figyelt fel az ország közvéleménye a ruténség körében a gör. kath. vallás ellen és az orosz nemzeti egyház érdekében folyt izgatásra, amikor az izgatok munkája révén az áttérési mozgalom már Mármarosból Bereg, sőt Ugocsa vármegyére is áttért. A sajtó világosan felismerte a dolog jelentőségét s 1904-ben a mármarosmegyei Szacsal és Iza, valamint a beregmegyei Nagylucska községben történt nagyobbarányú áttérésekről írván, megállapítja, hogy az egykor minden ízében lelkes hazafiasságú lakosság váratlanul az orosz irányzat felé fordult, a szent színódustól várja üdvösségét s hátat fordít a magyar gondolatnak.

Az izgatást természetesen megkönnyítette a szerencsétlen rutén nép hihetetlen nyomorúsága. A magyar kormány segítségére sietett ugyan, külön kormányhatósági szervezet igyekezett segíteni a nép nagy anyagi bajain, lelkes férfiakkal élén, akik közül csak a tragikusan elhunyt Egan Edét említjük meg, ám a lelki megbékülést az izgatások megszüntetését ez az akció sajnos, nem jelentette.

A mozgalom természetesen leplezte a skizmához való terelés valódi okait; az áttérésekre ürügyet kereső titkos maffia a minden tekintetben kifogástalan görög katolikus papság ellen hazug vádakot emelt s a párbér terheit emlegette, vagy a vakbuzgóság köpenyét öltve fel, a görög katolikus vallást tévelygésnek, az orosz ortodoxiát pedig az igaz vallásnak tüntette fel.

A kormány kényes kérdésnek tekintette az áttérések ügyét, mert félt, hogy a vallásszabadság megsértésével fogják vádolni. Egyelőre tehát arra az álláspontra helyezkedett, hogy a fennálló jog szerint a görögkeleti orosz vallásra való áttérés jogilag érvénytelen, minthogy a magyar jog szerint a görög keleti orosz vallás sem a bevett, sem az elismert felekezetek közé nem tartozik. A térítők ezt tudták, nem is próbálkoztak azzal, hogy az áttérők számára megszervezzék a magyarországi görög keleti orosz egyházat, hanem először a bevett görög keleti román és a görög keleti szerb egyház nagyszabeni és karlócai pátriárkájához fordultak papért. Természetesen mindkét helyen megértésre találtak.

A közigazgatási és a görög katolikus egyházi hatóságok, valamint a magyar sajtó napirenden tartották a kérdést s ismételten rámutattak a vesztes propagandára. Így indult meg végre az 1912 év folyamán a nagyszabású bűnügyi nyomozás, amikor már szembeötlő volt, hogy a mozgalom a magyar államnak nemcsak közjogi intézményei, hanem belső békéje és területi építése ellen is tör.

A mármaroszigeti kir. ügyészség 1913 július 23-án készítette el vádirátát, amelyben 94 egyént vádol meg a magyar állam alkotmányos intézményei és a magyar király törvényes joga ellen elkövetett lázítás büntettségével, valamint a magyar nemzet, a görög katolikus hitfelekezet és a görög katolikus papi osztály ellen gyűlöletre izgatás vétségével.

Vádat emelt még a kir. ügyész az egyik terhelt ellen megvesztegetés vétsége miatt is, mert egy hatósági közegnek jutalmat ígért, ha megsemmisíti a nála lefoglalt bűnjeleket.

A terhelték valamennyien rutén kisbirtokosok és napszámosok. Közülök 14 vizsgálati fogságban volt a vádirat elkészítésekor, 10 ismeretlen helyen tartózkodott, 70-en szabadrábon védekeztek, részben rendőrségi felügyelet alatt állottak.

A vádirat indítványi része a két államellenes bűncselekmény ténybeli alapját a következőkben jelöli meg. A terhelték összekötetésben álltak dr. Gerovszki Román orvos, dr. Gerovszki Alexi ügyvéd és Gerovszki Georg mérnök osztrák alattvaló csemovici lakosokkal, tudva azt, hogy ezek az egyé-

nek gróf Bobrinszki Vladimírral, az orosz дума tagjával és az „Orosz Népszövetség“ egyesület elnökével, két oroszországi püspökkel, egyes oroszországi kolostorok szerzeteseivel állnak érdekszövetségben s ezektől az oroszországi tényezőktől anyagi támogatást kapnak. A terheltek összeköttetése egyetértést jelentett abból a célból, hogy a magyar államnak a görög katolikus ruténektől lakott részét az orosz birodalomhoz csatolják és az orosz cár uralma alá juttassák. E cél elérése végett közvetlen tennivalóként közösen abban állapodtak meg, hogy a Máramaros, Ugocsa és Bereg vármegyében lakó görög katolikus ruténeket a görög keleti orosz vallásra kell áttéríteni, köztük görögkeleti orosz egyházakat kell szervezni, a görög katolikus ruténeket gyűléltre kell izgatni a magyar nemzet és a görög katolikus papi osztály ellen; a magyar állam alkotmányos intézményei és a magyar király jogai ellen pedig a népet lazítani kell gyülekezeteken és nyomtatványok terjesztésével.

A vádirat megokolása elkerüli a bűnper ama mozzanatait, amelyek arra mutatnak, hogy a mozgalom az orosz államhatalom részéről is támogatásban részesült. Elkerüli a görögkeleti orosz egyház legfelsőbb szervének, a szent szinódusnak támogató befolyását a mozgalomra, nem vizsgálja az orosz népszövetségnek az orosz államhatalommal való kapcsolatát, nem vizsgálja mily szerepet játszanak egyes állami szervek vagy közjogi állású egyéniségek az egyesület vezetésében, nem vizsgálja az orosz államhatalom szerepét abban, hogy magyar honosok oroszországi kolostorokban görögkeleti orosz papokká kiképeztetnek, hogy magyar honosok oroszországi apácázárdákban nevelés végett ingyenes ellátásban részesülnek s hogy oroszországi búcsújáró helyekre kimenő magyar honosok anyagi támogatásban (kedvezményes vasúti jegy stb.) részesülnek.

Mindenesetre érdekes, hogy a magyar államhatalom ebben a világtörténelmi jelentőségű okiratban valósággal szemérmesen eltagadja az ellene irányított merényletnek az orosz nagyhatalomra kompromittáló bizonyítékait. Mi természetesen, ha a bűnper részleteinek ismertetésére kerül a sor, ezeknek a bizonyítékoknak különös figyelmet szentelünk.

Így a vádiratnak az orosz kéz munkájára vonatkozó része mindenütt csak egyes, — bár a közéletben is szereplő — oroszországi egyénnel vagy társadalmi alakulattal való összeköttetésről beszél. Nem foglalkozik a vádirat gróf Bobrinszki Vladimír személyét érintő amaz érdekes adattal sem, hogy ez ellen az orosz politikus ellen pánszláv bujtogatás miatt az osztrák igazságügyi hatóságok a vádirat benyújtásával egyidőben bűnvádi eljárást folytattak, mert az 1908 év folyamán az órutén párt meghívására megjelent az osztrák császárság területén, s a Bukovinában lakó rutének közt a nagyorosz eszme érdekében izgatott, a szláv összetartást üdvözölte s azt fejtegette nyilvános gyűléseken és ünnepségeken, hogy Oroszországban a gazdáknak és parasztoknak jobb dolguk van, mert vannak jogaik s általában az orosz viszonyokat magasztalta és az orosz cárhoz való ragaszkodást hirdette.

A bűnperben a debreceni kir. törvényszék 1913 december 29. napjára tűzte ki a főtárgyalást, amely 1914 március 3-án ért véget.

A főtárgyaláson 34 vádlott ellen a vádat képviselő kir. ügyész elejtette a vádat. A fennmaradó 60 vádlott közül 32-nek bűnösségét állapította meg az elsőfokú bíróság, 5 ellen szökésük miatt nyomozólevelet bocsátott ki, a többit felmentette.

Ezt az ítéletet lényeges részében változatlanul hagyta a debreceni kir. ítélőtábla és a m. kir. Kúria is.

Mikor egyébként a magyar sajtó az 1904 évfolyamán kiadta a vészjelet a skizmatizmus mozgalmak miatt, a magyar kormánynak már hivatalos adatai voltak a Magyarországból Amerikába kivándorolt szlávajkú népesség közt

folyó pánszláv propagandáról, amely különösen cseh-tót és ukranofil ágazatra különült el. Tisztában volt a kormány azzal, hogy ennek a propagandának háta mögött az orosz ortodox államegyház dolgozik nagy szívóssággal és nagy pénzáldozattal. Az amerikai propagandát páratlan ügyességgel, cél-tudatossággal és előrelátással szervezték meg az 1890-es években, úgyhogy a visszavándorlók révén 1902-ben Magyarország már saját földjén látta következményeit. Sáros megye szvidniki járásában, Bechero községben tört ki a mozgalom s a község lakosainak egyharmada hagyta el a görög katolikus vallást.

A mozgalom Magyarországon is körültekintő fondorlatossággal dolgozott. Bár, mint mondtuk, a magyar kormány a mozgalom háttérével és céljaival tisztában volt, ezt nem vitte át a köztudatba s maguk az érdekelt alsóbb hatóságok csak hosszú évek múlva ébredtek a veszedelem igazi tudatára. Sajnos, ebben a dologban is kitűnt a magyar uralmi gondolatnak az a káros jóhiszeműsége, amely lekicsinyelte belső ellenségeit s nem vette komolyan a pondró szerepét, amely porba döntheti az évszázados viruló tölgyet és nem vette komolyan az őrlő szél lassú pusztítását, amely a legszilárdabb épület gerendázatát is porrá omlaszthatja.

Nagylucskán 1903 év őszén az Amerikából hazatért községbeliek támogatásával Rubis György nagylucskai lakos indított mozgalmat, hogy a görög katolikus vallásúak a görög keleti vallásra térjenek át. 1904 január 19-én, mise után Rubis György és Fedák János vezetésével mintegy 60 főből álló csoport jelent meg Bacsinszky Mihály görög katolikus lelkész előtt. Nem kevesebbet követelt ez a csoport, mint hogy a lelkész hagyja el vallását, és görög keleti szertartás szerint végezze a misét, mert addig, így mondták a csoport tagjai, nem lesz béke. A lelkész természetesen visszautasította a vakmerő kívánságot, ám a felvonulások és követelőzések nem szűntek meg, ami végül is odavezetett, hogy egyesek a görög katolikus egyházból való kilépésüket nyíltan bejelentették.

Az ezután megindított bűnvádi nyomozás során tisztázódott a tényállás. Az Amerikából visszavándorolt Makoszi Jánost, Házi Jánost, Seszták Demetert és Jencsák Pétert tanúként kihallgatták. Így derült ki, hogy Amerikában hirdették köztük a görög keleti lelkészek a görög katolikus vallás hamis és a görög keleti vallás egyedül üdvözítő mivoltát. Az áttérési mozgalom igazi jellegére azonban a Rubis Györgynél lefoglalt „Hol kell keresni az igazságot?” című Newyorkban kiadott orosznyelvű könyv vetett világot, amelyből Rubis György a házánál rendezett összejöveteleken előadásokat tartott s amely könyv Nagylucskán széliében el volt terjedve.

E könyv előszavában ezeket írja a szerző: „Háromszáz esztendeje, hogy elődeinket ellenségeink erőszakkal, kínzásokkal és a cselszövények minden nevével elszakították igaz anyánktól, az óhitű egyháztól, és az igazság forrásától, a valódi világosságtól, az üdvözítő Jézus Krisztustól. Ettől az időtől fogva nemzetiségünk, hitünk, egyházunk arra valók csupán, hogy elleneink becsméreljék mindazt, ami nekünk legkedvesebb és legszentebb. Azok, akiknek minket tanítaniok, vezetniök kellene, még jobban terjesztik a sötétséget s még azt is elsinkófálják, ami nekünk megmaradt. Püspökeink, papjaink napról-napra tovább mennek a tévelygés útján és egészen pápistákká, latinokká akarnak minket tenni. Igazat egyikük sem mond. Csupán ez a könyvecske nyújt neked világosságot a sötétségben, orosz testvér! Vedd tehát, olvasd és ismerd meg tenmagadat s azt, ami a tiéd! Isten velünk!”

Különbéféle hitelvi fejtegetések után történeti vázlatként a következőket írja a szerző:

„A görög katolikus egyesült vallást emberek gondolták ki, mégpedig két istentagadó püspök, Terlecki Cirill és Pócsy Hypát. Anyagi érdekből csele-

kedtek. Részint pénzért, részint azért, mert félték a büntetéstől, amely különösen Terleckire várt gonosz élete miatt. A pátriárka ugyanis el akarta őt csapni. Ehhez a valláshoz tartozik Magyarországon félmillió orosz és majdnem annyi oláh. Ezek az unitusok az igazhitű oroszok iránt rosszabbak a pápistáknál is. Lengyelországban úgy bántak az igazhitűekkel, hogy halottaik sírjait széthányták, koporsóikat sárba dobálták, lelkészeiket és a híveket megverték, sőt meg is ölték, templomaikat zsidóknak adták bérbe, úgyhogy ha az igazhitű pap isteni szolgálatot akart végezni, kénytelen volt megvenni pénzért a templom kulcsát a zsidóktól; az igazhitűeknek a zsidó pecséttel el nem látott pászkat nem volt szabad megszentelni. És mégis, mi vége lett az úciónak Lengyelországban az üldözés ellenére is? Mikor a pápisták és az unitusok egész a veszethőségig mentek, az Isten türelme is betelt. Megkönyörült az üldözött igazhitű orosz népen és megbüntette Lengyelországot. Ausztria, Porosz- és Oroszország felosztották maguk között. Az orosz föld tehát visszakerült oda, ahonnan származott, az igazhitű orosz cár oltalmat nyújtó erős és szerető atyai kezébe. A nép lerázta magáról és leikéről a nyűgöt, az ocsmány úniót és milliók tértek vissza az igazhitű egyházba.”

„Hát Magyarországon mikor és hogyan keletkezett az Únió? Itt az igazhitű oroszokat a vad magyar püspökök éppúgy üldözni kezdtek, mint a lengyelek Lengyelországban. E mellett kecségetető ígéretekkel is csábították őket. Ily módon sikerült nekik 1000-ból 70 papot rászedniök, akik Ungváron elfogadták az úniót. Másokat kínzással, börtönnel, üldözéssel kényszerítettek egy évszázad leforgása alatt arra, hogy megtagadják ősi egyházukat. Sőt nemcsak hitüket, egyházukat tagadták meg, hanem nemzetiségüket is... Magyarosítják őket s nem engedik őket oroszul tanulni az iskolában. Elszedik gyermekeiket és csúffá teszik őket. Azokat, akik oroszul beszélnek, üldözik. Olyan püspökeik vannak, akik csak pénzért, címekért és a hasukért élnek. Az orosz kispapok katolikus szemináriumban tanulnak s ezért még misézni sem tudnak. Olyan mihasznák, mint Pankovics és Pásztélyi ungvári, Tóth és Vályi eperjesi püspökök. A saját népüket nem szeretik, csak a pápa és a magyarok kegyeit hajhásszák, nekik bókolnak, a pápista magyarok meg szembe hízelegnek nekik, a hátuk megett pedig kiröhögik Őket is, meg a szegény orosz népet is. E miatt szegény, hátramaradt és tudatlan az orosz nép Magyarországon. Tudatlanságában szegyenli a magát és idegen vallás felé hajlik, vagy csapatostul vándorol ki Oroszországba és Amerikába. Nem csoda! Gúnynak, üldözésnek, ínségnek van kitéve, mert püspökei és papjai nem törődnek vele. A püspökök és papok közt már igen csekély azoknak a száma, akik még szeretik hitüket és nemzetiségüket. Az ilyen papokat a saját püspökeik és a hatóságok egyaránt üldözik és „muszkáknak” nevezik. A püspökök nem mások, mint az állami hatalom rendőrközegei, nyájukkal nem törődnek, csak a jövedelmükkel...”

„A pápisták és az unitusok a saját butaságukban azt vetik az igazhitű egyház szemére, hogy az „muszka” vallás és hogy annak feje a muszka cár. Buta hazugság az egész. Mert muszka vallás és nemzetiség nincs is a világon. Van nagy, dicső és hatalmas orosz nemzet és annak a nemzetnek vérbeli testvérei a magyar unitusok. Úgyszintén nincs muszka, hanem orosz cár van. Moszkva csak az ő országának egyik főhelye. Az ő címe: minden oroszok cárja, ő nem feje az egyháznak, mint a pápa, ő nem szabja meg, mit kell hinni és mit nem .. Az orosz cár az első fia az anyaszentegyháznak és az igaz hitnek, ő védi és oltalmazza Krisztus egyházát. Az ő alattvalóinak milliókat érő kincsei és patakokban kifolyt vére hulltak áldozatul Krisztus hitéért és egyházáért. Az orosz cár és az ő dicső vitézei szabadították fel az oroszokat a lengyel járom alól; a szerbeket, a görögöket, oláhokat, bolgárokat a pogány török rabigájából. Minden hű orosz, ha nem is az ő alattvalója, min-

denki, aki szláv, akiben csak egy cseppnyi szláv vér kering, tartoznék az ő és uralkodóháza egészségéért imádkozni, mert minden orosz és szláv egyetlen védelmezője a földön a cár!^{cc}

„Az orosz hitet és nemzetiséget tette nagyvá és dicsővé. íme, ott van Oroszország! Van-e annál nagyobb és dicsőbb nemzet a földkerekségen? A magyarországi oroszok ezeknek az oroszoknak édes testvérei...”

Ez a könyv, amely a magyar görög katolikus egyház hivatása magaslátán álló és hazafias papsága ellen gyűlöletre izgat, mely a gúny és rágalom fegyvereivel elidegeníti a hívőket a görög katolikus vallástól, ez a könyv, amely a görög katolikus nép állítólagos elnyomatásáról szóló panaszaival meggyalázza a magyar alkotmány szellemét, amely idegen nemzetiséghez való ragaszkodást hangoztat és idegen uralkodó iránt a hódolat jeleit követeli, lázít a magyar király jogai ellen és a honpolgári hűség megingatására törekszik, ez a könyv elég nyilvánvaló bizonyítékul volt tekinthető arra, hogy a magyar tölgy gyökerére pondrók telepedtek és a magyar alkotmány gerendázatába befészkelődni készül a szű.

A hurokra került bujtogatók természetesen szemforgató módon hazudoztak össze-vissza. Hogy mozgalmuknak pusztán vallási jellege van, hogy csak egyik-másik papjuk személye ellen van kifogásuk, amit nem akar tudomásul venni az egyházi felsőbbség: ilyen s hasonló kifogásokkal álltak elő. A magyar közigazgatás és igazságszolgáltatás nem volt velük szemben szigorú és könyörtelen. Jóhiszemű volt s biztonságban érezte magát.

MISKOLCZY ÁGOST.

(Folytatjuk.)